

zhaaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 10— Din
za inozemstvo 20—

Oglas po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravništvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 38.

Pedružnice:

Maribor, Barvarska ulica
št. 1. Tel. št. 22.

Celje, Aleksandr. cesta.

Račun pri pošt. čakov,
zavodu šte. 11.842.

Danasnja številka «Jutra» obsega osem
strani in stane 1 Din.

Ljubljana, 27. septembra.

Klerikalno časopisje živahno reagira na naša izvajanja o bodočih občinah volitvah. To je dokaz, da so poskusi klerikalcev, obnoviti staro koalicio na magistratu, naleteli na velike težave. Trezni pristaši obeh bivših klerikalnih zaveznikov so se v zdravem občutku, da je koalicio s klerikalci pravi sakrilegij na temeljnih načelih lastnih programov, uprli in pogajanja, ki so jih preko poletja klerikalci ponovno z veliko energijo in s skrajno koncilijantnostjo vodili (odrekli so se zopet vseh magistratnih časti), niso uspeli. Niti pa niso še povsem pretrgali in preko gotovih dobrih znanecv in kontakt še vedno tu.

V kovanju vedno novih projektov in intriz so klerikalci močnejši. Naivni bivši njihovi zavezniki so jim omogočili, da so se zajedli v socialistične vrste in da so mogli sami in s plačanimi agenti odcepiti nekaj delavstva na svojo stran, vzpostaviti jako intimitve zveze s komunisti ter poglobiti razdor vlasti v social - demokratski stranki. Z uspehom sme biti SLS zadovoljna. Takozvana proletarska fronta je v Ljubljani tako zrahljana, tako inficirana medsebojnega nezaupanja, tako iritirana v svojih političnih smernicah, da so si mogli klerikalci baš iz njenih vrst pridobiti vsaj delno nadomestilo za slučaj, da se ustanovitev «velikega opozicijskega bloka» ne posreči. Zveza med klerikalnimi in komunističnimi voditelji je gotova.

Seveda ta zveza na sebi še ne pomeni zmage pri volitvah. Močnejša nego ona je demokratska stranka, ki številčno nadkriljuje skupno moč klerikalnih dveh njej nasprotnih skupin. Gospodstvo nad Ljubljano se obeta klerikalcem le, če bi se posrečilo reducirati demokratske glasove ali pa jih razcepiti. Dosegi tega cilja je sedaj posvečeno vse delo klerikalnih voditeljev, listov, agitatorjev in priganjateljev. Zato se dviga v časopisju SLS baš sedaj oglušujoč krik proti demokratski stranki. Zlorablja uradniško vprašanje, zunanepolitično situacijo, napoveduje padec vlade, širi fantazije o razkolu stranke in sto drugih reči, ki naj bi ustvarile med demokratski malodušno razpoloženje, jih zavedle v pasivnost ter naivneže zapeljale v — abstinenco. Seveda je učinek problematičen in ta taktika more biti le pomožnega značaja.

Ključ situacije je v razcepitvi demokratskih glasov. Če bi se enotna demokratska fronta razdrla, potem je zmaga klerikalcem sigurna. Klerikalci menijo, da smejo z ozirom na izredni položaj, v katerem se danes nahaja demokratska stranka v Ljubljani, resno računati s to možnostjo. Projektov je več. Lansira se ideja «gospodarske stranke», v kateri naj bi se združili konservativnejši pridobitni krogi, ki jim je politika demokratske stranke preradikalna. Ta načrt je seveda popolnoma prozoren. «Pridobitni krogi» bi si sami sekali glavo, ako bi šli na ta led. Podobno je z načrtom posebne uradniške liste, za katerega so se prišli ogrevati le preveč znani klerikalni eksponenti.

Izvrstna je špekulacija, da bi se napravila med oficijalno socialno - demokratsko stranko in NSS volilna koalicio, ki bi pritegnila nase gotove nezadovoljnosti iz demokratske stranke. To bi bila za klerikalce pravzaprav najlepša solucija. Zveza social - demokratov z meščanskimi, «kapitalističnimi» predstavniki bi odgnala od SSJ še oni ostanek pristašev, ki še ni postal žrtev demagogije in razkroja, ter jih privedla ali h komunistično - klerikalni škrinjici ali pa zadržala doma, odcepitve tudi le malega dela demokratske stranke pa bi predvsem radi zmešnjave, ki bi radi tega izdajstva nastala v JDS, upropastila relativno veliko demokratov. Povrh pa bi bili klerikalci v cellem volilnem boju tertium gaudens. Obe na ta način izigrani skupini bi se medsebojno tako trdo prijel, tako druga v drugo zagrizli, se tako druga drugo pobijali, da bi opravili vse delo — za klerikalce. Splošna zmešnjava v naprednih vrstah od skrajne levice do skrajne desnice je sigurno jamstvo za klerikalno zago.

Zatrjujejo nam, da se res vršijo poskusi za tako kombinacijo. Klerikalni našepetavcem krepko pomaga glasilo gospoda Kamenaroviča, ki bi radi svojemu gospodarju razpisilo herostratski triums, da se je demokratska fronta razdrla in da je Ljubljana v rokah «nasprotnikov režima» in če so to tudi klerikalci

Grški kralj Konstantin vržen s prestola

DRŽAVNI PREOBRAT. — DRŽAVLJANSKA VOJNA. — NOVI KRALJ JURIJ.

London, 27. septembra. (Izv.) Na Grškem je prišlo do državnega preobrata. Kralj Konstantin je bil prisiljen k odstopu, vlado je prevzel dosedanji prestolonaslednik Jurij. O usodi Konstantina ni zanesljivih poročil.

Kako je prišlo do preobrata, še ni jasno, ker so vesti iz Aten in ostale Grčije zelo pomanjkljive in netočne. Gotovo je le toliko, da si je dalo duška splošno nezadovoljstvo, ki je zavladalo med narodom vsled strahovitih poraza v Mali Aziji. Ves srd se je obrnil proti kralju Konstantinu, ki ga smatrajo za glavnega krivca narodne nesreče. Vodstvo ulice so si prisvojili Venizelisti. Med njimi in pristaši kralja Konstantina je prišlo do krvavih pouličnih bojov, v katere so na obeh straneh posegli tudi vojaki in mornarji. Boji so končali z zmago kraljevih nasprotnikov, ki so prisilili kralja Konstantina k odstopu in izklicali za kralja prestolonaslednika Jurija.

Kemal-paša stavlja dalekosežne zahteve

ODKLANJA DEMILITARIZACIJO DARDANEL. — VZNEMIRNENJE V LONDONU. — POLOŽAJ V NEVTRALNI CONI.

Pariz, 27. septembra. (Izv.) «Chicago Tribune» prinaša poročilo francoskega višjega komisarja v Carigradu, po katerem smatrajo Kemalisti mirovne pogoje za zaveznikov za nesprejemljive. Kemal paša bo zahteval umik angleškega brodograja iz morskih ožin, predno se bo sploh vsedel k posvetovanjem. Poleg tega bo zahteval tudi, da zapuste grške čete Tracijo.

London, 27. septembra. (Izv.) Na podlagi današnjih vesti iz Carigrada ugotavljajo listi bistveno izpremembo v taktiki Kemala paše. Dočim se je dosedaj zdela, da bo Kemal sprejel vabilo zaveznikov, ki je zanj gotovo izredno ugodno, je treba iz zadnjih vesti sklepati, da si je Kemal paša usvojil radikalno naziranje ekstremnih nacionalistov in da bo stavil za ustavitve vojnih operacij in udeležbo na orientalski konferenci nove dalekosežne zahteve.

Po zadnjih informacijah, ki jih je prejela angleška vlada, bo Kemal paša najbrže že jutri odgovoril na zavezniško noto. Njegov odgovor bo vseboval kot pogoj za udeležbo Turčije na mirovni konferenci naslednje zahteve:

- 1.) vsaki konferenci, ki naj odločuje o zadevah bližnjega orienta, se morata pritegniti tudi Rusija in Bolgarska;
- 2.) Turčiji se ne smejo postaviti nikake zahteve, da umakne svoje vojaštvo z Dardanel;
- 3.) suverenost Turčije nad morskimi ožinami in Tracijo se ne sme omejevat

Besedilo ruske note naši vladi

NOTA DOSPELA V BEOGRAD VČERAJ. — RUSIJA PONAVLJA SVOJE ZNANE ZAHTEVE.

Beograd, 27. septembra. (Izv.) Zunanji minister dr. Ninčić je danes prejel nastopno brzojavko iz Moskve:

Moskva, 25. septembra. — Ruska vlada obrača pozornost na resno stanje, ki je nastalo na bližnjem Vzhodu vsled tega, ker niti ena od zapadnih držav ne stori korakov, da se odvrnejo dogodki, ki utegnejo zaplesti v vojno mnoge sile, katere niso neposredno sodelovale v grško-turškem konfliktu. Položaj je tako kritičen, da more samo hitra intervencija zavezitov dogodka. Ona ima vso iztočno Evropo obvarovati novega krvoprelitja, ki bi zapalilo vso Evropo.

Ruska vlada smatra, da se vprašanje bližnjega Vzhoda reši edino le s priznanjem pravic turškega naroda do vzpostavitve popolne suverenitete na vsem turškem ozemlju, posebno pa nad Carigradom, prestolico Turčije, in nad morskimi ožinami. Zapadne sile in med njimi najnepomirljiva Velika Britanija od-

Vse te račune in projekte je treba zaenkrat sprejeti z največjo rezervno. Neverjetno mora biti vsakemu razsodnemu naprednemu človeku, da bi se naj sedaj, ko je obnovitev klerikalnega gospodstva v ljubljanski občinski hiši potom stare koalicio skoraj izključena, omogočila zmaga klerikalizma potom tako prozorne kombinacije. Avtorji te «ideje», če niso klerikalci, zaslužijo vsekakor, da jim SLS podeli častno članstvo.

Beograd, 27. septembra. (Izv.) Naše ministertvo za zunanje zadeve je dobilo od komisarja v Gjevgeliji sledeči telegram: Vest o pregnanstvu kralja Konstantina s prestola se potrjuje. V Atenah so neredi vedno večji. Kralj Konstantin je izginil. Krožijo vesti, da je bivši kralj pobegnil na neki grški otok. Drugi pa trdijo, da se je skril v Atenah samih.

Gjevgelija, 27. septembra. (Izv.) Z današnjim vlakom je prispelo nekoliko potnikov iz Soluna, ki so pripovedovali, da je predvčerajšnjim skupina demobiliziranih vojakov iz Trakije napadla nekoliko častnikov in jih pretepla. Spoznali so v njih svoje prejšnje komandante, s katerimi so se borili na fronti. Potniki pripovedujejo, da so vesti o najnovejših sklepih velikih sil povzročile skrajno nezadovoljstvo pri Grkih in da je prišlo do več pouličnih spopadov med pristaši Konstantina in Venizelosa.

Beograd, 27. septembra. (Izv.) Naše ministertvo za zunanje zadeve je dobilo od komisarja v Gjevgeliji sledeči telegram: Vest o pregnanstvu kralja Konstantina s prestola se potrjuje. V Atenah so neredi vedno večji. Kralj Konstantin je izginil. Krožijo vesti, da je bivši kralj pobegnil na neki grški otok. Drugi pa trdijo, da se je skril v Atenah samih.

Gjevgelija, 27. septembra. (Izv.) Z današnjim vlakom je prispelo nekoliko potnikov iz Soluna, ki so pripovedovali, da je predvčerajšnjim skupina demobiliziranih vojakov iz Trakije napadla nekoliko častnikov in jih pretepla. Spoznali so v njih svoje prejšnje komandante, s katerimi so se borili na fronti. Potniki pripovedujejo, da so vesti o najnovejših sklepih velikih sil povzročile skrajno nezadovoljstvo pri Grkih in da je prišlo do več pouličnih spopadov med pristaši Konstantina in Venizelosa.

Beograd, 27. septembra. (Izv.) Naše ministertvo za zunanje zadeve je dobilo od komisarja v Gjevgeliji sledeči telegram: Vest o pregnanstvu kralja Konstantina s prestola se potrjuje. V Atenah so neredi vedno večji. Kralj Konstantin je izginil. Krožijo vesti, da je bivši kralj pobegnil na neki grški otok. Drugi pa trdijo, da se je skril v Atenah samih.

Gjevgelija, 27. septembra. (Izv.) Z današnjim vlakom je prispelo nekoliko potnikov iz Soluna, ki so pripovedovali, da je predvčerajšnjim skupina demobiliziranih vojakov iz Trakije napadla nekoliko častnikov in jih pretepla. Spoznali so v njih svoje prejšnje komandante, s katerimi so se borili na fronti. Potniki pripovedujejo, da so vesti o najnovejših sklepih velikih sil povzročile skrajno nezadovoljstvo pri Grkih in da je prišlo do več pouličnih spopadov med pristaši Konstantina in Venizelosa.

Beograd, 27. septembra. (Izv.) Naše ministertvo za zunanje zadeve je dobilo od komisarja v Gjevgeliji sledeči telegram: Vest o pregnanstvu kralja Konstantina s prestola se potrjuje. V Atenah so neredi vedno večji. Kralj Konstantin je izginil. Krožijo vesti, da je bivši kralj pobegnil na neki grški otok. Drugi pa trdijo, da se je skril v Atenah samih.

Gjevgelija, 27. septembra. (Izv.) Z današnjim vlakom je prispelo nekoliko potnikov iz Soluna, ki so pripovedovali, da je predvčerajšnjim skupina demobiliziranih vojakov iz Trakije napadla nekoliko častnikov in jih pretepla. Spoznali so v njih svoje prejšnje komandante, s katerimi so se borili na fronti. Potniki pripovedujejo, da so vesti o najnovejših sklepih velikih sil povzročile skrajno nezadovoljstvo pri Grkih in da je prišlo do več pouličnih spopadov med pristaši Konstantina in Venizelosa.

Beograd, 27. septembra. (Izv.) Naše ministertvo za zunanje zadeve je dobilo od komisarja v Gjevgeliji sledeči telegram: Vest o pregnanstvu kralja Konstantina s prestola se potrjuje. V Atenah so neredi vedno večji. Kralj Konstantin je izginil. Krožijo vesti, da je bivši kralj pobegnil na neki grški otok. Drugi pa trdijo, da se je skril v Atenah samih.

Gjevgelija, 27. septembra. (Izv.) Z današnjim vlakom je prispelo nekoliko potnikov iz Soluna, ki so pripovedovali, da je predvčerajšnjim skupina demobiliziranih vojakov iz Trakije napadla nekoliko častnikov in jih pretepla. Spoznali so v njih svoje prejšnje komandante, s katerimi so se borili na fronti. Potniki pripovedujejo, da so vesti o najnovejših sklepih velikih sil povzročile skrajno nezadovoljstvo pri Grkih in da je prišlo do več pouličnih spopadov med pristaši Konstantina in Venizelosa.

Beograd, 27. septembra. (Izv.) Naše ministertvo za zunanje zadeve je dobilo od komisarja v Gjevgeliji sledeči telegram: Vest o pregnanstvu kralja Konstantina s prestola se potrjuje. V Atenah so neredi vedno večji. Kralj Konstantin je izginil. Krožijo vesti, da je bivši kralj pobegnil na neki grški otok. Drugi pa trdijo, da se je skril v Atenah samih.

Gjevgelija, 27. septembra. (Izv.) Z današnjim vlakom je prispelo nekoliko potnikov iz Soluna, ki so pripovedovali, da je predvčerajšnjim skupina demobiliziranih vojakov iz Trakije napadla nekoliko častnikov in jih pretepla. Spoznali so v njih svoje prejšnje komandante, s katerimi so se borili na fronti. Potniki pripovedujejo, da so vesti o najnovejših sklepih velikih sil povzročile skrajno nezadovoljstvo pri Grkih in da je prišlo do več pouličnih spopadov med pristaši Konstantina in Venizelosa.

Beograd, 27. septembra. (Izv.) Naše ministertvo za zunanje zadeve je dobilo od komisarja v Gjevgeliji sledeči telegram: Vest o pregnanstvu kralja Konstantina s prestola se potrjuje. V Atenah so neredi vedno večji. Kralj Konstantin je izginil. Krožijo vesti, da je bivši kralj pobegnil na neki grški otok. Drugi pa trdijo, da se je skril v Atenah samih.

Pospešena razprava o službeni pragmatiki

DELO V PODODSEKR ZAKONODAJNEGA ODBORA.

Beograd, 27. septembra. (Izv.) Pododbor zakonodajnega odbora za uradniško vprašanje je imel danes svojo tretjo sejo. Vlado je zastopal minister Trifković. V podrobni razpravi se je predelalo prvo in drugo poglavje. Kot prvi je bil sprejet prejšnji od komisije predlagani člen. Ostali členi so bili v obče sporazumno popravljeni. Nesoglasje se je pojavilo pri 14. členu. Nekateri poslanci so zahtevali črtanje, zastopnik vlade pa je vztrajal na vladnem predlogu ter je pristal na izpremembo: «izraza protipravne» v «nasilne». Pri vprašanju, ali naj ostane pri predlogu, da se nekateri uradniki ne uvrste v kategorije, se je večina pododbor izrekla za vladni predlog. Z ozirom na ta sklep je tajnik prijavil izpreminjevalni predlog za člen 28. S tem so se strinjali tudi drugi poslanci.

Obširna je bila debata pri členu 6. Popravili so stilizacijo za vse tri kategorije. Pri drugi kategoriji so se črtale besede: «z izpitom zrelosti». Ves stavek pa se je dopolnil z ozirom na strokovne šole. Dalje je opozarjal pododbor na certifikatiste in priporočal, da se sprejme v zakon tudi določba, ki dovoljuje podčastnikom po dovršeni vojaški službi in

po prestatnem praktičnem izpitu vstop v uradniško kariero, kar se je načeloma sprejelo.

Razprava o členu 7. se je odložila z ozirom na to, da je treba poprej pregledati načrt vseh položajev (činov) v državnih službah in spraviti v sklad člene 7, 20, 24, 25 in 31. V to svrhu se je izvolil odbor, v katerega so stopili poslanci Reisner, Divac in kasacijski sodnik Petrovič. Ko bo ta odbor dovršil svoje delo, se bodo po njegovem predlogu obravnavali imenovani členi.

Pododbor bo nadaljeval podrobno razpravo o vladnem načrtu jutri dopoldne, zori imenovana sekcija pa je začela svoje delo že danes popoldne ter je pred vsem sprejela predlog tajnika, da se odredijo poduradniškom in slugam temeljni premjki po istem načelu, ki velja za uradnike. V vsaki teh kategorij naj se določi avtomatično napredovanje vsaka tri leta in pod posebnimi pogoji odredi napredovanje v višjo položajno skupino. Pričakovati je, da bo pododbor pospešil seje in pravočasno pripravil predlog uradniškega zakona za plenum zakonodajnega odbora.

Finančni odbor o draginskih dokladah

Beograd, 27. septembra. (Izv.) Na današnji seji finančnega odbora se je pretrgal vladni predlog za povišanje draginskih doklad za častnike in prov. pošne uslužbenke. Opozicija je stavila predlog, da se sklepanje odloži, dokler se ne povišajo doklade vsem skupinam javnih nameščenecv. Finančni minister je izjavil, da finančni odbor po zakonu ne sme odbijati razprave o vladnem predlogu, ki se tiče konkretnih slučajev. Poslanec dr. Kukovec je izjavil, da se naj istočasno, ko se pobiljša položaj nekaterim kategorijam, vsaj najnujnejše stori za vse skupine javnih nameščenecv. Zato predlaga, da se odpravi maksimiranje draginskih doklad pri uslužbenih in da se odpravi IV. in V. draginski razred ter se vsi nameščenci uvrstijo v tri draginske razrede. Takoj naj se pristopi tudi povišanju doklad ter naj vlada predloži tozadevni predlog. Obenem naj zakonodajni odbor na podlagi ustnih ustavnih določb o ize-

načenju zakonov poviša zemljiški davek, ki je manjši, nego direktne davščine drugih gospodarskih slojev.

Finančni minister je poudaril, da je absolutno potrebno povišanje dohodkov, ker je stanje državnih nameščenecv res bedno. Dokler pa nima finančni minister večjih dohodkov, mora ščititi nameščenke le s popraviljem dinarja in pobijanjem draginje. Trdi, da ima v obeh ozirom oči-viden uspeh, ki se bo kmalu jasno pokazal.

Odbor je bil enodušnega mnenja, da se mora dati pomoč kar najprej vsem skupinam javnih nameščenecv. Razpravljalo se je tudi o Reisnerjevem načrtu glede zlate podlage plač. Finančni minister je dokazoval, da bi to pri padcu zlatega franka imelo za nameščenke nasprotni učinek, kakor se želi. Izjavil je tudi, da bo dal hrano in živila na razpolago uradniškim zadržugam.

Seja se nadaljuje jutri.

Naša delegacija za orijentsko konferenco

Beograd, 27. septembra. (Izv.) Zunanji minister dr. Ninčić je imenoval večeraj komisijo strokovnjakov, ki bo proučila sevreško mirovno pogodbo in potem poročala, v koliko in kako so v njej angažirani interesi naše države. Na podlagi tega referata bodo potem izdane instrukcije delegaciji, ki bo zastopala našo državo na orijentalški konferenci. Za delegate so dosedaj določeni pomočnik zunanjega ministra Panta Gavrilović, polномоčni minister Ljuba Nešić in advokat Dragutin Protić, pozneje pa bo imenovanih še nekaj vseučiliških profesorjev in poslanecev.

MINISTER PRIBIČEVIĆ PRI KRALJU.

Beograd, 27. septembra. (Izv.) Danes je bil pri kralju sprejet minister prosvete Pribičević v poldrugo uro trajajoči avdijenci. Kralj se je informiral pri njem o političnem položaju.

RAZPRAVA O KREDITIH V NARODNI BANKI.

Beograd, 27. septembra. (Izv.) Danes popoldne je bila seja upravnega odbora Narodne banke. Seji so prisostvovali vojni, finančni in prometni minister ter minister za socialno politiko. Razpravljali so o kreditih, ki so potrebni državi z ozirom na nabave vojnega in prometnega ministra, kakor tudi za kritje potrebnih kreditov za prehrano pasivnih krajev. Narodna banka bo jutri v svoji plenarni seji končno odločila o teh kreditih.

LJUDSKA SODBA BOLGARSKIH MINISTROV.

Sofija, 27. septembra. (Izv.) Vlada je predložila sobranju zakonski predlog o referendumu, s katerim se ima narod izjaviti o krivdi obtoženih ministrov iz kabineta 1912 — 1918.

POLJSKO-AVSTRILJSKA TRGOVSKA POGODBA.

Varšava, 27. septembra. (Izv.) Sejm je ratificiral poljsko-avstrijsko trgovsko pogodbo.

Priprave za kronanje rumunskega kralja

Kor poroča «Magyar Orszag» iz Sedmograške, se pripravljala rumunska vlada slovesno za kraljevo kronanje, ki je določeno za 15. oktobra. Slavnosti se bodo pričele z vojaškimi manevri na Sedmograškem, zaradi česar zbirajo tam že sedaj velike množice vojaštva. Ker se bo rumunska vlada, da bodo madžarski irendični elementi skušali slavnosti ovirati, je zaprla za več tednov državno mejo. Rumunsko poslanstvo v Budimpešti je ustavilo vidiranje potnih listov za Madžare. Kronanju bo prisostvovalo mnogo odličnih gostov, med njimi jugoslovanska kraljeva dvojica, obo sinova angleškega kralja, maršal d'Esperay, za Italijo vojvoda genovski in zastopstvom bolnega prestolonaslednika itd.

Velik požar v Pulju

Trst, 27. septembra. (Izv.) Pred kratkim je gorelo v puljskem arzenalu. Sinoči je pa zopet povsem nepričakovano izbruhnil v Pulju nov velik požar, ki je napravil znatno škodo. Zgorelo je veliko skladišče petroleja tvrdke Società Ital. di petroli in Promontorski ulici. Požarna bramba in vojaštvo sta sicer takoj prišla z vsemi potrebnimi pripravami na pogorišče, vendar je bilo vsako gašenje nemogoče. Silni plamen je popolnoma uničil ogromna skladišča in nekaj sosednjih poslopij. V skladišču je bilo za okroglo 50 ladijskih ton petroleja, nafte in bencina!

Istočasno so zgoreli tudi nekateri objekti Kuppelwieserjev med Vrhom (Alturo) in fortom S. Daniele. Požar se je razločno videl več kilometrov daleč, škoda še ni znana, vendar presega več milijonov lir. Vzrok velikih puljskih požarov ni znan, sumi se, da so krivi komunisti ali anarhisti.

KOMUNISTIČNA CENZURA NA BAVARSKEM.

Lipso, 27. septembra. (Izv.) V tujkajski kino je vdrl 15 komunistov, ki so z revolverji v roki odnesli film, ki je predstavljal bedo, povzročeno v Rusiji od gospodarstvu boljševikov

potrebni so dragi motorji, pogonski material in drugo. Z lastnimi rokami si more vsakdo napraviti svojo zračno jadrnico. Treba je le začeti!

Popolni solčni mrk

V Indijskem oceanu in v Južnem morju so posebne znanstvene ekspedicije te dni opazovale redko prirodno prikazen, popolni solčni mrk. Opazovanja imajo le to posebno vrednost, ker so prirejena z velikim aparatom in v namenu, da ugotovijo, ali je Einsteinova teorija relativnosti pravilna ali ne. Doslej so le iz Avstralije došla poročila o opazovanjih. Iz Walhala v Zapadni Avstraliji brz-

javišajo, da je prvi kontakt (senice s solcem) pričel ob 12. uri 3 min. Pol ure je potem rastele mrk, temperatura pa močno padala. Ob 3. uri, ko je mrk postal popoln, se je pokazala okrog oble krasna «corona» z izredno dolгими protuberancijskimi žarkmi, katerih najdaljši je bil merjen na 2.500.000 milj. Mrk je trajal štiri minute manj, kakor je bilo proračunano, in je nastopil petnajst minut kasneje. Fotografije, ki so se snemale, so najprej razvijali v neki bližnji trdnjavi. Nekaj tednov bo trajalo znanstveno proučevanje teh slik, zlasti za presojo Einsteinove teorije. Iz Brisbana v Avstraliji istotako poročajo, da se je opazovanje vršilo ob najugodnejših okoliščinah.

sme nogomet in druge vrste sporta? — Naj bodo te vrstice resen opomin našim vodilnim športnim krogom in bodrilo naši mladini.

H koncu podajam še kratek statistični pregled rokometov v Sloveniji do današnjega dne.

Prvi začetniki rokometov v Sloveniji so bili Ilirija, Maribor in Jadran.

Prva javna tekma, ki je ovrgla staro skrupulozno in konservativno naziranje ljubljanske publike, se je vršila dne 24. oktobra leta 1920 med dvema timoma Ilirije. Druga javna tekma se je vršila začetkom novembra 1920 v Mariboru med dvema skupinama Maribora.

Leta 1921 se je igralo pet medklubskih tekem in tri tekme za prvenstvo v Ljub-

ljani, med tem ko je Maribor opustil hazeno.

V letu 1922 se je igralo do sedaj več trening-tekem med klubi Ilirija, Jadran, Slavija in nekaterimi mlajšimi, dosedaj še na pristojno mesto nepriglasenimi klubi. Poleg teh še tri internacionalne tekme s klubom «Zidenice» iz Brna in z reprezentanco mesta Brna. Te tekme sta odigrala kluba Ilirija in Jadran.

V okviru «Sportnega tedna» se je vršila samo 1 prvenstvena tekma dne 24. septembra in končala z visoko zmago lanskega prvaka Ilirije. Vzroki, ki so dovedli Slavijo do odstopa, še niso znani. Žalostno je, da je zanimanje za to vrsto sporta, eno najprikladnejših za dame, tako majhno.

več (drugi slavo) komentarija N. tar. Nov. 652, ki sedaj glasi: Kot deli avtomobilov se carinijo tudi sami avtomobilni vozovi brez motorja, ali morajo imeti določeno oddelek in ležišče za motor. Nadalje se kot deli avtomobilov smatrajo: motorni bicikli brez motorja; spodnji del avtomobila; motorji; popolna karoserija za ostale avtomobile, četudi je razstavljena; deli karoserij in gornji del tovornih avtomobilov se carini kot izdelek po materialu iz katerega je izdelan. Po odloku Gen. dir. carin št. 195 od 8. julija se ima pnevmatika za avtomobile in bicikle, če se uvozi posebej kot blago, cariniti kot izdelek mehkega kavčuka. Pnevmatika za avtomobile in bicikle se kot del avtomobila ali bicikla carini samo takrat po tar. št. 651 in 652 uvozne car. tarife, če se uvozi obremen z avtomobilom, ozir. biciklom kot rezervni deli in sicer največ po 2 komada, na eden avtomobil in po 1 komad za vsak bicikelj.

Carinski dodatek na desimirane in broširane tkanine. V zmislu odloka Gen. dir. carin št. 242 od 12. septembra se mora na tkanine, ki so obremen broširane in desimirane plačati dodatek kakor za broširanje tako tudi za desimiranje; ta dodatek je predviden v 2. in 3. točki splošnih pripomb k V. delu tarife.

Carinjenje steklenic za pivo in mineralne vode v vagonu. Po odloku Gen. dir. carin se smejo v vagonu sprejemati in cariniti z delnim iztovarjenjem in tehtanjem na vagonskih tehtnicah tudi steklenice za pivo in za mineralne vode v naravni barvi, če jih uvozijo pivovarne ali pa lastniki mineralnih vrelcev.

Oddaja sekanja in izdelovanja drv. V pisarni intendanture IV. armijske oblasti v Zagrebu, Jezuitski trg št. 4, se sklepe dne 5. oktobra ob 11. uri dopoldne direktna pogodba za sekanje in izdelovanje drv v državnem gozdu na Kiku jugozapadno od Ljeskovca na Plitviških jezerih. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

Šah

IGRA DAMSKEGA KMETJA.

Beli:	Dr. Vidmar.	Črni: R. Réti.
8.	Dd1—e2	e6—e5
1.	d2—d4	Sg8—f6
2.	Sg1—f3	e7—e6
3.	Sb1—d2	e7—e5
4.	e2—e3	Sb8—e6
5.	c2—c3	d7—d5
6.	Lf1—d3	Lf8—d6
7.	0—0	0—0
8.	h2—h3	Dd8—e7
9.	Dd1—e2	e6—e5
10.	d4—c5	Ld6—c5
11.	e3—e4	Le6—e6
12.	e4—d5	Le6—d5
13.	Sd2—e4	Sf6—e4
14.	Ld3—e4	Ld5—e4
15.	De2—e4	De7—e6
16.	Sf3—g5	De6—g6
17.	De4—g6	h7—g6

remis.

Opombe:

- 1.) Važna poteza. Beli hoče na ev. 8. ... e6—e5 igrati 9. de5; Le5: 10. e4, ne da bi se izpostavil nadležni vezavi konja z Lg4. — Do sem je začetek identičen z začetkom partije proti Bogoljubovu.
- 2.) Bogoljubovo je tu igral 8. ... b7—b6.
- 3.) Na Sh5 bi sledilo 12. ed, Sg 3. 13. De1, Sf1: 14. Sf1: 15. Sb8, 15. De5: in beli ima boljšo igro.
- 4.) Na 15. ... f5 dobi seveda Dc4+ in Lg5. Tudi na druge poteze dobi beli močan napad, na pr. na h6 s Sh4.

Drobne vesti

Carinjenje avtomobilov in njihovih delov. Z odlokom Gen. dir. carin št. 282 od 5. septembra je spremenjen 3. odst.

Sport

Akademsko prvenstvo v lahki atletiki

Razpis lahkoatletičnih tekmovalcev za akademsko prvenstvo 1922 in predhodno darilo Sportne zveze, Ljubljana.

Sportna zveza v Ljubljani razpisuje za 7. oktobra 1922 lahkoatletična tekmovalca za predhodni častni pokal Sportne zveze, dostopna vsem rednim slušateljem ljubljanske univerze. Tehnično izvršitev cele prireditve prevzame tehnični odbor lahkoatletičnega saveza za Slovenijo.

Splošna in tekmovalna določila:

- 1.) Vsak tekmovalec mora biti včlanjen v kakem športnem klubu Slovenije ter mora biti kot tak verificiran pri L. S. z. S.
- 2.) Izkazati se mora z redno semestralno legitimacijo ljubljanske univerze.
- 3.) Tekmovalcem pod 18 leti je start zabranjen.
- 4.) Tekmuje se po pravilih J. A. S., izdaja 1921.
- 5.) Prostor in čas se pravočasno objavita.
- 6.) Tekmovanje obsega v okvirju olimpijskega pentatlona, sledeče točke: a) tek na 200 m, b) tek na 1500 m, c) skok v daljavo z zaletom, d) met diska, e) met kopja.
- 7.) Pri teku na 200 m starta vsak konkurent sam, pri teku na 1500 m po trije tekmovalci skupaj. Za druge točke velja jo tekmovalna določila J. A. S.
- 8.) Klasifikacija poedinih točk je sledeča:
Tek na 200 m. Minimum 26.8 sek. Vsaka desetinka bolje 1 točka.
Tek na 1500 m. Minimum 5.30 minut. Vsaka desetinka bolje 1/10 točke.
Skok v daljavo. Minimum 4.30 m. Vsak centimeter bolje 1/10 točke.
Met kopja. Minimum 26 m. Vsak cm bolje 1/20 točke.
Met diska. Minimum 25 m. Vsak centimeter bolje 1/20 točke.
- 9.) Prijavnina znaša za osebo 6 Din, ter se ima skupno z natančno izpolnjeno prijavnico poslati do 1. oktobra 1922, na naslov: Tehnični odbor Lahkoatletičnega Saveza za Slovenijo, v roke g. Stanka Perpar, Ljubljana, Dunajska cesta 29, drugo nadstropje.

Rokomet

Povodni rokometne tekme za prvenstvo Slovenije 24. t. m.)

Pri nas v Sloveniji se v najnovšem času vsaj v nekaterih vrstah sporta kaže neko mrtvilo in izgleda kot bi v športni kroniki imeli zaznamovati stagnacijo, če ne pada — nazaj. — Vrgli smo se pred leti z veliko vnetjem in entuziazmom na sport, prišli kmalu do gotove višine, sedaj pa stojimo. Zlasti opazimo to tudi v rokometu ali hazeni eni najprimernejših panog sporta za našo žensko mladino.

Ta za žensko telo zelo koristna igra je doma na Češkem. Odtod njeno ime: hazena.

Rokomet, škarj princip je isti kot pri nogometu, — spravi ti žogo v gol, — se igra z rokami kot pove že ime. Saj taka igra je za žensko tudi edino estetična in koristna. Igre se udeležuje na vsaki strani po 7 igralcev na prostoru, ki ima 48 m dolžine in 32 m širine. — Da se v navdušenju za zmago ne godé neestetične napake, ki bi igro utegnile diskreditirati, so posebno natančna in obsežna pravila o «favih». Vsaka robatot je strogo zabranjena.

Hazena je zelo zdrava igra, ki bi se morala povsod gojiti z največjo vnetjem. Prikladna je tudi za mlajše ali slabše razvite dečke, ker krepi in uri telo, da postane elastično in odporno brez velikih naporov, ki jih n. pr. zahteva otroda teledruga ali nogomet. Predvsem so tek in skok ter izogibanje pred nasprotnikom, ki dosežejo v kratkem času velike uspehe.

Rokomet, ki se goji tudi že v drugih deželah, je našel pot k nam pred nekaj dvema letoma. Z velikim zanimanjem so se naša dekleta vrgla nanj in že prvo leto je Slovenija stela tri klube, ki so ustanovili posebne odseke za rokomet. Da bi se ta za žensko telesno vzgojo koristna novost ne izgubila, je «Sportna Zveza» ustanovila posebno sekcijo za hazeno. Lani se je v okviru «Sportnega tedna» že vršilo prvenstveno tekmovalje med klubi Ilirija, Jadran in Slavija. — Maribor, ki je bil med prvimi, ki so začeli trenirati, je žal rokomet opustil. Prvenstvo lanskega leta je odnesla Ilirija.

Letos smo imeli pomladi priliko opazovati lep razvoj tega sporta, vendar smo videli ob vsesokolskem zletu, ko so pri nas gostovale sestre iz Moravske, da je našim našim igram vse drugače. Kot pri sokolskih vajah in v nogometu, tako smo takrat na igrišču Ilirije spoznali kako smo še mladi. Kako so igrali Čehinje! Z dušo in telom. Kako neokretne so bile proti njim naše igralke! Manjkalo je predvsem «duše» v igri, manjkalo je energije in prevladnosti. Mesto pa, da bi skušali doseči Čehinje in izboljšati igro, kar je mogoče le z resnim, urejenim treningom, opazujemo v našem rokometu stagnacijo. Zanimanje pada in Slavija je celo odpovedala sodelovanje pri prvenstvenih tekmah. Sicer je finalna in obremenjena letošnja prvenstvena tekma med Ilirijo in Jadranom pokazala dokaj simpatično igro, vsaj na strani Ilirije, vendar je pripisati uspehi nastop predvsem slučajni dispozi in slabosti nasprotnice, ki niso bile niti kompletne.

Ali ni za nas vse, za naš narod slabo izpričevalo, da ne moremo naprej, da nimamo «koračev» nadaljevati započete dela, če se nam pokažejo zapreke, ki se dajo z malim trudom premagati?

Zalostjo človek opazuje današnjo mladino, ki nima nobene energije več, nobene vztrajnosti. Ali bo tudi hazena šla isto pot kot nogomet ali hockey, ki se je pri nas nekaj gojil in ga danes ni več? Ali bo čez 10 let športni kronist le še — zgodovinar, ki bo moral zapisati: Gojili

Gospodarska vprašanja

Trgovski odnošaji med Jugoslavijo in Italijo

(Mnenje slovitega italijanskega finančnika senatorja Einaudi.)

Senator Luigi Einaudi, vsučiliščni profesor v Turinu in Milanu, ter največji današnji italijanski finančnik, piše v predgovoru knjige «La Jugoslavia Economica», katere avtor je naš rojak dr. Antonij Filipić (tisk in izdaja knjigarne Treves v Milanu, 1922., cena 10 lir), sledeče o trgovskih odnošajih med Jugoslavijo in Italijo:

Delo, ki ga je dr. Antonij Filipić najprej napisal Boecconi v Milanu in ki ga sodaj izdaja razširjeno in obogateno z novimi podatki, zasluži v Italiji čim večji krog čitateljev.

Mi smo bili priče, ko se je ustvarjala nova država iz krajev, ki so se odtrgali od štirih različnih držav — Avstrije, Ogrske, Črne gore in Turčije — in se združili z malo nacionalno državo Srbijo, ki je bila pijemont nove nacije.

Drugi so opisali etične, jezikovne in kulturne razloge nove državne formacije. Dr. Filipić opisuje ekonomske razloge. Prav za prav iz dela odseva, koliko časa se mora preteči, da postane Jugoslavija ekonomsko edinstvena in kompaktna država. Statistike ustanove ceste, železnice, luke imajo še centrifugalne tendence. Stare države so te kraje uredile tako, da ugodijo svojim interesom, ki so bili protivni interesom sosednjih držav.

Nova država pa mora izvršiti gigantsko delo za ujedinjenje moči, ustvarjenih, da se druga drugi protivi. Z naučnega gledišča je delo dr. Filipića interesantna ilustracija silnega vpliva, ki ga državne informacije vršijo na ekonomsko strukturo države. Stare države so n. pr. favorizirale velika agrarna aristokracija muslimanov, Nemcev in drugih privržencev habsburške monarhije, slovanskega poretka. Srbija je bila neodvisna država srbskih seljakov-posestnikov; v stari Srbiji in Makedoniji so gospodarili muslimanski veleposestniki, a v Bosni in Hercegovini se je monarhija posluževala muslimanskih veleposestnikov, da je z njimi obdržala na udi slovanske kmete. Četudi je v Dalmaciji posest bila razdeljena, je neindiferentni del dežele pripadal italijanski mestni buržoaziji: a na hrvatskem so bile široko reprezentovane velike posesti industrijske organizacije. Nova država je opazila, da je v njenem interesu pridobiti simpatije velike slovanske kmetijske mase; tako je nastal zakon o prislilni eksploataciji velikih zemljišč in posestev, katerih lastniki sami ne obdelujejo: Ta zakon je namah postavil kmete na mesto starih zemljiških posestnikov. Morda je to bila težka gospodarska napaka, posebno v slučajih, kakor na Hrvatskem, Dalmaciji in Vojvodini, kjer je srednje in veliko posestvo dalo mesta važnim in pridobitnim gospodarskim transformacijam, na katere slovan-

Somborčanov in smo se v kočijah odpeljali na kolodvor. Bili smo prav veseli, da smo videli to prijazno mesto in njegove zastopnike. Slovo je bilo živahno in prisrčno.

Popoldne smo se vozili proti Novemu Sadu. Ob progi leže srbske, nemške in slovaške naselbine. Tu se vidi, kako je bila Vojvodina v teku let kolonizirana. Sploh vsa bivša Ogrska ni bila drugača kot skupina naselbin, iz katerih so po 1. 1848. izšli kot zmagovalci Madžari, ki itak niso imeli večine.

Na vseh postajah so se vršili slavnostni sprejemi. Tudi na nemških. Nekateri beograjski govorniki so porabili to priliko za politično agitacijo. Govorili so nemško v imenu «der südslavischen Presse» in obetali, da «se bomo vsi borili za nemške pravice». Ljudje so se čudili in vzklikali «Hohe». Razlika med srbskimi in nemškimi postajami je bila seveda očitna. Nemci nosijo temno črno obleko, Srbi bolj svetlo. Skoraj povsod so imeli prebivalci domačo godbo.

Najlepše je bilo seveda v Petrovelih. To je slovaška naselbina s 30.000 duš. Vse so ohranili ti Slovaki ob Donavi: jezik, pesmi, ples, barve, šege. Po veri so evangeliki. Niso jih mogli zatreti Madžari. Izvolili so prvega narodnega poslanca. Postregli so nam z dobrim pivom in pečivom. Naravno je, da so se vsrčili govori. Zastopniki občine, družtev, učiteljskega. Odzdravljali so zastopniki jugoslov. čeških in slovaških novinarjev. Slovaki imajo tu svoje šole, društva, časopise. So zelo zavedni in Srbi priznavajo, da so se od njih učili odpornosti proti Madžarom.

Naš tovariš g. Protič (ne Stoian) je

Posedemo vanje in se odpeljemo v mesto.

Sombor je po večini srbski (pravoslavni) je 12.000. katolikov 8000, nekaj tisoč je Madžarov in Nemcev in par tisoč Židov). Tudi Sombor je trgovsko mesto. Kočije so nas zapeljale v mestno hišo, ki je častljivo staro poslopje. Odtod smo šli v skupinah ogledovat mesto. Tudi Sombor se je mogel razvijati šele od časa, ko so za časa Jožefa II. avstrijske čete pognale Turke na ono stran Donave. Srbski naselniki so prej tu preživljali težke čase. Od časa Leopolda in Evgena Savojskega so se tu pomikale avstrijske in turške čete sem in tja. Domače prebivalstvo je vse stoletje trpelo pod temi razmerami. Avstrija je rabila Srbe kot vojaše in jim je dajala zemljo in posesti; Madžari pa so ugovarjali, češ da cesar nima pravice deliti njih zemljo.

Sombor je bil središče Vojvodine. Tu je bil veliki župan. Ogledali smo si impozantno poslopje prejšnjega velikega županstva. V slavnostni dvorani je znana slika «Bitka pri Zenti» (1697). Jako lepo delo, ki kaže zmago Evgena Savojskega. Bitka pri Zenti je bila velikega pomena za vso Vojvodino, ker je bila turška sila končno prisiljena skleniti mir v Karlovcih (1699).

Beseda «Vojvodina» ima nekako isto usodo kakor «Slovenija». Leta 1848. so zahtevali Srbi, da se Srem, Banat in Bačka združijo v enoto pod naslovom «Vojvodina». kakor smo mi zahtevali «Zedinjeno Slovenijo». V začetku so na Dunaju njih želje vpoštevali, potem pa je ostala samo še beseda.

V «Srbski čitaonici» smo imeli priliko videti spomine onih narodnih bojev. Tu je še slika velike narodne skupščine v Karlovcih (1. 1848.), kjer so bile sprejete resolucije, ki so se potem ponovile na praškem slovanskem shodu. Vojvodinci so takrat prišli v Prago v starih zgodovinskih kostumih in vsi oboroženi. kar je Pražane zelo navdušilo. Toda časi so se izpremenili in Vojvodina je bila izročena na milost in nemilost Madžarom; edino samostojna karlovska patriarhija je ostala iz teh časov, pa celo ta z očitnim namenom, da bi služila — monarhiji.

Sombor je bil vedno zavedno narodno mesto, dasi tega ni mogel vedno pokazati. Srbska cerkev je bila tudi tu močen stebler narodnega življenja. Na katoliški cerkvi stoji še danes velik kip sv. Štefana, ki je patron madžarske države... V nekem samostanu so bile madžarske nune, ki so bile obdružene špijonaže. Vlada je hotela njih cerkev izročiti pravoslavim. Katoliki so trepetali in jokali, toda pravoslavni svečenik je odklonil ta dar in ni hotel iti v cerkev. Imel sem priliko spoznati tega inteligentnega moža, ki nam je pozneje pri obedu povedal nekaj krasnih misli o Slovansvu in naših sedanjih nalogah.

Po mestu smo mimogrede obiskali nekaj šol, na županiji smo videli zbirko starin, ki še ni vsa urejena in bo služila za podlago bodočemu muzeju; izredno bogata pa je numizmatična zbirka.

Tudi nas je zanimal novi oficirski dom, kjer nas je sprejel gospod komandant, ki nam je povedal, da je sedaj ta dom prebivalstvo s svojimi

prostovoljnimi prispevki. V domu je lepa gledališka dvorana, kajti — je rekel komandant — mi hočemo živeti skupno z narodom. Bili smo prav zadovoljni s tem, kar smo videli.

Sombor nima visokih hiš, a ima široke ulice in tipična stara poslopja. Imena na napisih so precej mešana, a prevladujejo — čit. ki se navadno pišejo — ita.

Opoldne je bil komerc, na katerem je lepo igral domači orkester. Zal, da so ga motili govorniki, dasi so nekateri povedali mnogo dobrega; nazadnje se je razvila skoraj cela debata o verski strpnosti — za te kraje zelo važna tema. Ko je orkester igral «Zrinjskega», je gospod Protič napil Hrvatov, ki so prejšnji dan s svojo abstenenco rešili situacijo. Godba je prenehala. Mikalo me je, da bi bil povedal neko misel: Zrinjski je branil Siget, ki ni bil v njegovi ožji domovini — a s tem, da ga je branil, je branil svoje: mi pravimo sedaj, da samo s tem, da branimo svoje, branimo vse; toda tudi v tem, da branimo vse, branimo svoje. Zrinjski je dal lep zgled tudi proti pol. abstinenci.

Napitnice so se vršile druga za drugo, menj pa je najbolj ugajal oni «vinarica», bivši urednik tednika «Savremenika», ki izhaja v Somboru. Ko sem prečital njegov list, sem videl, da je poštna žurnalistika eno najvažnejših vprašanj duševnega nar. zdravlja. Govornik je govoril proti slabi, brezvestni, neodgovorni žurnalistiki. Misli je to popolnoma splošno in je bil to primeren odgovor na vzklike o «svobodi štampe».

Po obedu smo se poslovili od vrlih

pripovedoval, kako je v mladih letih gledal volitve v teh krajih. Bila je zima; po vasi so stali madžarski žandarji, narod pa je stal pred volilnim lokalom in je pel «Hej Slovani».

Če pogledate na narodopisni zemljevid Ogrske, boste videli, da so slovaške naselbine raztresene po vsej zapadni in južni strani in da obkrožajo Budimpešto od vseh strani. To so naseljenci, ki so bežali v burnih časih in svoje domovine pod Tatari, kakor povsod v teh krajih, je tudi tu doma blagostanje in bogastvo.

Ostali smo v Petrovelih precej dolgo in smo se zamislili v zgodovino te čudne ogrske zemlje, ki je bila prvo kulturno središče slovnanstva in je pozneje doživljala tako burne dogodeke, ki so odločali o usodi našega naroda. Treba je, da dobro poznamo to zgodovino.

DVOJNO ŽIVLJENJE.

Pariško časopisje poroča: Veleindustriec in finančnik baron Reith de Bailencourt je bil te dni aretiran, ker je osumljen, da je — glavar velike vlomilske bande! Pri hišni preiskavi so našli v njegovi pisalni mizi cele kupe ukradenih vrednostnih papirjev, v njegovi garaži pa dva uropana avtomobila, že preplekana z novo barvo. Pri tem je aretirane sam velik bogataš in ni bil zločinec iz potrebe, niti iz pohlepa po denarju, ker ga je na pošten način pridobil več in lažje — zlo je delal zaradi same senzacije. Takšni slučaji so sicer procentualno redki in nam nerazumljivi, na zapadu pa vendar nikakor niso osamljeni. Najbolj neverjetne detektivske zgodbe se včasih v resnici dogajajo, kajti človek je — uganka.

Velika drama človeštva

(Epizode iz ruske revolucije.)

(Konec.)

IX.

Ječa v Tomsku.

Bila je noč, ena onih strašnih noči, ki jih ne bom izbrisal nikoli več iz spomina.

Zunaj je bila razlita mesečina, zvezde so migljale na nebu, naravno je ob jemal svečan mir. Čuvarji so hodili pod oknom, tupatam se je zasvetil bajonet, čuvar je zakašljaj, pa je bilo zopet vse tiho. Notranji čuvarji so dremali pri vratih, zarožljali so ključ, ko se je ta ali oni prebudil, jetniki so stekali in govorili čudne stvari v nemirnem spanju, tupatam se je kdo prebudil, otrese se z rok in obraza stenice, ki so trumoma lezele iz lesenih postelj, obrnil se je na drugo stran, pa je znova govoril sam s seboj.

Naenkrat se je prebudilo v kamenitem poslopju ječe nenavadno življenje. Stopil sem k oknu in čakal, kaj bo. Čuvarji so begali semintja, glavna vrata ječe so se odprla na stečaj, na dvorišče je prikorakala stotnja zasebnega bataljona črezvičajke, oborožena od nog do glave. Pripeljala je seboj dve strojni puški.

Čuvarji so začeli zbirati jetnike iz glavne ječe. Po pet, po deset so jih vodili na dvorišče; z zvezanimi rokami na hrbtu so jih stavlili v red, procesija je postajala vedno večja. Nočna procesija je postala velika — pozneje smo zvedeli, da je štela stopetdeset mož — stotnja je naperila na njo bajonete, na čelo so postavili prvo, v ozadje drugo strojno puško, vrata so se odprla in odšli so. Kam, zakaj? Strašne misli so mi težile glavo, podil sem jih proč, a so se znova vračale. Ne, ni mogoče! Stopetdeset v eni noči! Ta misel mi je stiskala srce kot ledena pest.

Minilo je pet minut, drugih pet — vse tiho. Kaštaki je bil oddaljen od ječe kakih tisoč korakov. Preteklo je še pet minut. Bim-bom, bim-bom, je zadonelo z mestnega zvonika v nočno tišino. Dve popolnoči. Nad to grobno tišino je viselo nekaj zlovesčega, strašnega. Outil sem, da se bo zdaj kaj zgodilo nekaj, kar se upira človeškemu razumu.

«Joj, pomagajte, joj!» je planil skozi železno mrežo dušo kazajoč glas, za njim drugi, tretji, za njim deset, dvajset, sto. Človeški glasovi so postajali divji, izpreminjali so se v živalska tuljenja. S tem tuljenjem se je zmešalo pokanje pušk, treskanje strojnih pušk. Bilo je, kot da je izbruhnilo peko vso svojo grozo. Jetniki so se prebudili, gledali so prestrašeno okrog. Nečloveško tuljenje je ponehalo, elišali so se le še posamezni stoki, krčeviti predsmrtni glasovi nesrečnih žrtev. Nato je nastopila zopet grobna tišina, ki je bila tako strašna, da je ni mogoče opisati. Stopetdeset žrtev je požrla črezvičajka v eni noči samo tu! A koliko še drugje? To je bil poslednji izbruh jeze te krvave giljotine ruske revolucije.

Zgodaj zjutraj so nas zbudili; postavili so nas na dvorišču v red, obkolila nas je stotnja rdečearmejcev, naperila na nas bajonete in procesija je odšla po mestu. Tupatam se je odprlo okno, radovednež je hotel pogledati žalostno procesijo, toda rdečearmejci so dvignili puške in okno se je hipoma zopet zaprlo. Bilo je najstrožje prepovedano gledati jetnike, ki so jih vodili na delo. Bili smo kot stekli psi. Ljudje, ki so nas srečavali po poti, so se izogibali, marsikomu je kanila solza iz oči, pa nihče nam ni mogel pomagati. Na pristanišču reke Tom so nas razdelili na dve tovrni ladji, polni premoga. Ob osmih smo začeli nositi v vrečah premog iz ladje na breg, nosili smo neprenehoma do dveh popoldne; ob dveh smo dobili po 60 dkg črnega kruha in

vroče vode; ob treh smo zopet začeli in nosili do šestih zvečer. Ob šestih so nas spremili nazaj v ječo.

Tako je šlo dan za dnem. Slabo vreme, dež, blato nas ni motilo. Ob dežju smo se vračali v ječo mokri, umazani, lačni, obupani; v mokrih in umazanih oblekah smo prenočili v ječi, zjutraj pa smo šli v največjem dežju zopet na delo.

Med nami je bil poljski častnik Novicki. Bila sva sosedu. Mlad, energičen častnik, ki je svoj čas služil pri Kolčaku. Ko je zvedel, da je sovjetska vlada sklenila s Poljsko mir, da je ta zahtevala, naj sovjetska vlada osvobodi vse jetnike-Poljake in jih pošlje na Poljsko, je napisal predsedniku črezvičajke protest in zahteval, da ga na temelju mirovne pogodbe pošljejo v domovino. Drugo noč so ga poklicali na hodnik, zvezali so mu na hrbtu roke, in ni se vrnil več. Protestiral je lahko na onem svetu.

Lakota ubija v človeku vsako poštenje, vsako moralno. Jetniki, ki so hodili na drugo stran mesta, so iztovarjali iz ladij sol. Kako so jo kradli in skrivali pred čuvarji, ne vem; videl pa sem večkrat, kako so se vračali zvečer v ječo, slačili mokre obleke, sezuvala čevlje, sol pa se je sipala od povsod. Drugi jetniki, ki so delali v mestu, so jo prodajali na trgu, kupovali krompir in kruh in nosili lačnim jetnikom. Trgovina je napredovala. Nekateri so že imeli majhne prihranke, drugi so prodajali poslednje perilo, da so si kupili kosček kruha, zopet drugim so dali nekaj denarja sorodniki. Tudi jaz sem si bil »pripekuliral« nekaj tisočakov. Borili smo se z lakoto. Sirov krompir in kumare, stebila od zelja in skorje črnega kruha smo uživali z večjim veseljem kot pri nas pečenice.

Neki dan smo iztovarjali z ladje star parni kotel. Nesreča je hotela, da mi je pri tem napornem delu strlo prste na nogi. Odpeljali so me z vozom v

ječo. Utrujen od dela in bolečin na nogi sem kmalu zaspal. Ob dveh ponoči sem se prebudil. Jetnikov ni bilo v sobi, pred menoj je stal čuvar, držal je v rokah moje prihranke in se mi rezal v obraz. Po drugih posteljah so stikali drugi čuvarji. Jetniki so bili zaprti na hodniku. Čuvarji so pobrali ves denar, kruh in druga jedila. Denar so izročili komandantu ječe, ki me je zmagonosno in škodoželjno ogledoval. Stopil sem k njemu.

«Tovariš komandant, vrnite mi vsaj majhno vsoto, vsaj toliko, da si kupim kosček kruha, dokler me bo bolela noga in bom za delo nesposoben.»

«Molči, pest!» se je zadržal name; «ne, ta denar je za naše gladojuče.»

Kako so postali ubogi lačni kmetje sili od tega denarja, sem zvedel potem, ko so me osvobodili. Komandant ječe je kupil svoji metresi svileno obleko, plačal je zanj štirideset milijonov rubljev. Na prsih pa je nosil rdečo zvezdo, bil je komunist.

Dvakrat na teden je jetniška administracija dovolila sorodnikom, prišati jetnikom hrano. Matere, žene, sestre in bratje so nosili svojim dragim poslednje koščke, ki so jih odtrgali od svojih ust. Administracija je zbirala te krvave zaslužene podarke, vzela je zase vse, kar je bilo dobrega, kruh pa je razdelila jetnikom. Pritožba bi bila lahko pripeljala jetnika na »kaštak«.

Pretežna večina jetnikov so bili kmetje. Kdor ni mogel plačati državni davka, ki ga je ta zahtevala včasih več, kot je kmet pridelal, je prišel v ječo in sedel je toliko časa, dokler ni žena doma prodala poslednje krave ali konja; kupila žito in ga dala državi. Tudi delavcev je bilo v ječi mnogo. Med njimi je bil ameriški državljani, Rus, ki je bil dvanajst let v Ameriki.

«Delal sem,» mi je pravil nekoč, «imel sem že precej denarja, obleke, zlatnine in drugih stvari. Zvedel sem, da je doma revolucija; časopisi so začeli opisovati srečo in blagostanje, ki

vlada v Rusiji. Ljudje so govorili, da je Rusija pravi raj na zemlji. Vse je prosto. Vožnja po železnicah, hrana, stanovanje, obleka, kratkomaletna država daje ljudem vse, kar potrebujejo za življenje. Misli sem si, če je tako, zakaj bi delal tu, grem domov, pa bom živel brez dela. Odpeljal sem se. Na poljsko-ruski meji so me aretirali, pobrali so mi vse, kar sem imel seboj, nato so me odpeljali v ječo v Tomsk, kjer sedim že šest mesecev. Zakaj sem zaprt, mi do danes še niso povedali. Tako je torej življenje v raj. Eh, da sem prej vedel...»

Nekdo je sestavil statistiko jetnikov v sovjetski Rusiji koncem 1921. l. Dobil je čedno število — sedem milijonov, t. j. okroglo 6 % vsega prebivalstva. Prava svoboda, kajne?

Lakota in epidemije so razgrajale v ječi vedno bolj. Jetniki so umirali vsako noč. Mrliča so zjutraj potegnili za noge z lesene postelje, vlekli so ga na dvorišče, tam so ga položili na lesen voziček in odpeljali v gozd. Čakal sem, kdaj pride smrt, usoda pa je odločila drugače. Koncem septembra lanskega leta sem zvedel, da me je črezvičajka obsodila na dve leti težke ječe. Če bi me bili obsodili na deset let, bi bil še vedno zadovoljen. Življenje je pač življenje in ceni ga lahko le oni, ki je že gledal smrti v obraz.

Vsako leto v oktobru mesecu pa je v Rusiji obletnica revolucije. Ob tej priliki vsako leto osvobode večje število jetnikov, ki jih pa ponavadi kmalu zopet aretirajo. Ta takozvana amnestija služi boljševikom edinele v svrhu agitacija med preprostim narodom. Kdor je sedel v ječi, ostane pod najstrožjim nadzorstvom, zadostuje beseda proti vladi, in človek je zopet tam, odkoder ga je rešila amnestija. Med amnestiranimi sem bil tudi jaz. Koncem oktobra lanskega leta sem zapustil strašno poslopje.

Mali oglasi

stanje od 20 besedi 1 Din, vsakihi nadaljnjih 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, dopisovanje, spremembe od 20 besedi 5 Din, vsakihi nadaljnjih 5 besedi 2 Din. — Plače se uprejo. (Lahko tudi v znakah.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priloženo znatke za odgovor.

Službe

Gospodična, 3335

ki je dobro izveščena v gospodinjstvu, želi priti k boljsemu, samostojnemu gospodu za hišno gospodinjstvo. Cenjene ponudbe pod »Gospodinja« na upravo »Jutra«.

Plačilna natakarija,

dobro izveščena ter zanesljiva želi službo v hotelu ali boljši gostilni. Ponudbe pod »P. Z.« na upravo »Jutra«. 3336

Prodaja

Suha bukova drva

ima naprodaj vsako množino »Uirija«, lesna družba, Ljubljana, Kralja Petra trg 8. 331

Kompleten vrtljak,

(Ringenspiel) na verige (Kettenkarussell) in fotoaparati, format 13x18, francoski sistem, s pritiskalnimi, se ceno prodaja. Več se poizve pri A. V., vrtljak, Trbovlje. 3337

Drvo 3340

pet do šest vagonov, hrastovih, na 25 cm dolgo žaganih, po K 110 — za 100 kg franco vagon Kranj, prodaja J. Paljevec, Gorenja Sava, Kranj.

Lokali

Klet, suha skladišča

pri postaji Velika Loka se oddajo v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 79. 3333

Soba ali klet, 3339

po možnosti na vzhodni strani mesta, se išče v svrhu mirnega športa. Ponudbe naj se pošlje Slavku Petercelu, Ra-deckega cesta 12.

Stanovanja

Na stanovanje in hrano

se sprejme gospod s 1. oktobrom. Naslov poročila »Jutra«. 3332

Mirna gospodična

išče mesečno sobo. Plača do 1000 K. Ponudbe pod »Soba« na upravo »Jutra«. 3341

Nepremičnine

Lepo posestvo,

ki leži v St. Juriju ob južni železnici, par minut od postaje, je naprodaj. Vse njive in travniki so tik ob trgu, ob cesti in železnici na ravnam. Zemlja je prvovrstna. Hiša je lepo zidana ter obstoji iz dveh sob, kuhinje, pritlikline ter kleti. Zraven zidan hlev z velikimi prostori, poljedelski stroji itd. Nadalje lep sadonosnik z različnimi vrstami sadja. Takoj za domom se razprostira krasen gozd z samim debelim lesom, smrekami, hrasti, bukvami itd. Posestva je okoli 16 oralo. Redi se lahko 7 do 8 glav živine. Kupci se vabijo, da si ogledajo posestvo tekom 14 dni. Cena eden milijon 600.000 K. Franjo Stante, Nova vas, St. Jurij ob južni železnici. 3299

Kono. prometna pisarna »UNIVERZAL« v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 28, prodaja:

Vilo z 12 sobami, dvema kopalnicama in pritlikline, z velikim vrtom, stanovanje z petimi sobami in kopalnico za kupca prosto, cena dva milijona kron.

Vilo, enodružinsko, z 8 sobami, kopalnico, vrtom, cela vila kupcu takoj na razpolago, cena dva milijona kron.

Dve dvonadstropni hiši, monumentalni stavbi, klet, pripravna za vinsko vele-trgovino, sredi mesta, za tri milijone kron.

Veliko lesno industrijo sredi mesta, polnojarbenik, lokomobila 50 HP, lastna elektrika, akumulatorji, cirkularke, popolna misarica s stroji (za 60 delavcev), stanovanjska hiša s štirimi stanovanji, hlevi, lesni prostor itd. Cena šest milijonov kron.

Stiri hiše v Gradcu, triin dvonadstropne, dve z gostilniško koncesijo. Cena 1 milijon kron, 800.000 K, 1.500.000 K in 1.400.000 K, eventuelno za zamenjati s hišo v Mariboru ali posestvom v okolici. 3304

20 kmečkih posestev od sto tisoč do enega milijona kron, veleposredstva do šest milijonov kron, gozdno posestvo 260 oralo, dorasel gozd z žago in poslopji šestnajst milijonov kron. 2 trgovski hiši na deželi s posestvom po en in pol milijona kron. 5 hiš v Mariboru in na deželi z gostilniško koncesijo.

»UNIVERZAL« kono. prometna pisarna v Mariboru, Aleksandrova cesta 28.

Posestvo, 3327

obstoječe iz hiše s trgovskim lokalom, hleva, kozolca, svinjakov, sadnega vrta, njiv in pašnika, se 1. oktobra v Mariboru, pošta Stari trg pri Rakeku, ob 2. uri popoldne na javni dražbi prodaja. Na zelo prometnem kraju!

Dopisovanje

Mlad Poljak, 3342

inteligenten, uradnik, želi dopisovati z ravnotako Slovincem. Ponudbe pod »Boryslaw« na upravo »Jutra«.

PERILO

za dame, gospode in deco, oprema za novorojenčke po najnižjih cenah pri

A. Šinkovic nasl. K. SOSS 43/1

Ljubljana, Mestni trg 19.

Avtomobile kolesa, motorje pnevmatiko vseh vrst olje, bencin

In druge potrebščine ima vedno v zalogi

F. Florjančič Ljubljana. 74

Velik stavbeni prostor

prikladen za industrije ali pa stanovanske kolonije, ob Dunajski cesti, so poceni prodaja. Naslov se poizve pri Aloma Company, anon. družba z o. z. v Ljubljani, Kongresni trg 3, I. nadstr. Telefon št. 174. 3314

Zobotehnik

zmožen vseh panog kavčuka in zlata, zlasti levanje zlatih mostkov itd., tisoč službo. Nastop po dogovoru. Vprašati pri gosp. dentistu Hinku Kadrniki v Tuzli (Bosna). 3304

Prodaja se

parcela

nekaj tisoč m² velika, z že navoženjo opeko (okoli 45 tisoč komadov) tako, da se lahko takoj zida. Primerno za industrijska podjetja in stanovanjske hiše. Cena po dogovoru. Naslov in pojasnila daje Anončna družba ALOMA COMPANY, Ljubljana, Kongresni trg 3/I. 3343

Dobro vpeljana trgovina

s špiceriljskim, galanteriljskim in manufakturnim blagom na Gorenjskem je naprodaj.

Vpraša se pod »Trgovina« na Anončni zavod DRAGO BESELJAK, Ljubljana, Sodna ulica 5. 3319

Divji kostanj

kupuje vsako množino po najvišji ceni tudi letos

Vikt. Panholzer, Ljubljana, Pražakova ulica.

Električni stroji proizvod AEG in električni števeci proizvod AEG

žarnice Tungsram, vse elektrotehnične potrebščine v zalogi po ugodnih cenah. — Elektrotehnična tvrdka

Proračuni brezplačno! Proračuni brezplačno!

K. Florjančič, Celje

Ledvične in mehurne bolezni

se ozdravijo ali se obvarujejo s pitjem

Radenskega zdravilnega vrečca.

Siguren uspeh. — Dobi se povsod

ali neposredno pri

zdravilišču SLATINA - RADENCI

okraj Ljutomer.

Zalostni javljamo vsem prijateljem in znancem, da smo izgubili za vedno našega dobrega očeta, gospoda

Jožefa Pikona

po hitri bolezni dne 24. t. m. zjutraj. Pogreb je bil v torek dne 26. t. m. ob 10. uri dopoldne. Dobrava, 24. septembra 1922.

Zalutjuči družini Pikonova in Hiničeva.

Ljubezen na počitnicah

Roman.

V svoji črni batistini obleki, h kateri je morala kupiti še primeren klobuk in solnčnik, je budila v Poržickem resnično občudovanje. Igralec jo je kar požiral s svojimi pogledi. Poleg Tuske Pita, kakor za kontrast vsa v belem, z velikim belim klobukom, je bila ver- na podoba svoje matere.

Po stari navadi sta sedeli nepremično pokoncu, kakor da se vozita po mestnih Ujazdowskich drevoredih. Vendar sta se počasi vdajali vtisku krasote gigantskega gorskega sveta. Vsa pot je bila ena sama aleja ametistnih, topazovih in koralnih cvetov na podlogi smaragdskih ali zlatih mahov in praprotya.

Cvetje, zelenje in sveži opojni vonj so povzročili, da sta se Tuska in Pita nekako sprijaznili z gorami. Neznano, toplo čustvo ju je začelo prevevati.

Pogledi Poržickega in Tuske so se pogostokrat srečali, in mlada žena je hladila svoja vroča lica v cvetkah, ki so jo obdajale od vseh strani. Odganjala je misel, da bo ta vožnja jutri samo še sen in se je vsa vdajala sladki sedanosti. Nehote je odgovarjala nemi govorici igralčevih oči, temu esperantu vesoljnega sveta.

Pri vodopadu se je ustavil voz. Skupina izletnikov je že počivala tu. Imeli so s seboj gorske muzikante, ki so svirali čudno zmedene melodije.

Poržicki je prijel Tusko pod lakot in Pito za roko ter ju je vedel po opol- ki poti navzdol.

«Tu se lahko popolnoma izročite čaru gor, livad, lok in pečin, in vaša duša naj v zvokih te muzike pohiti tja v daljavo...» je z entuziazmom govoril igralec.

Pita je tekla naprej, da si natrga cvetja.

Poržicki se je približal Tuski, jo prijel za roko in potopil svoje oči v njene.

«Ali čutite, kako razgraja v vašem srcu? Odgovorite!»

Pokimala je samo z glavo.

«Poglejte me!»

Tuska se je branila.

«Ne, ne... pustite me!»

Izpustil je njeno roko in dejal:

«To je šele začetek. Nisem se zmo- til.»

«V čem?»

«Da je v vas več, nego sami slu- tite.»

«Kako morete to vedeti?»

«Ker se je začel v vas buditi čut za krasoto gor... Pst! Ne govorite ni- česar! Bodite popolnoma odkriti! Sme- nite krinko in vdihavajte to, kar tako čarobno veje k vam.»

«Kako rada!»

«Tudi moje občudovanje?»

Iznova je iskal njeno roko.

«Oh, klicati na pomoč otroka, kako banalno!»

«Banalneje je to, kar delate vi, go- spod.»

«Da, vas občudujem?»

«Ne, ali da mi o tem govorite.»

Pita se je približala, in Poržicki jej je zaklical:

«Pojd, mala, v tebi se še ni s tako silo razrasel plevel neodkritosti! Poj- diva po praproty!»

Tuska je zrla za njima, kako sta to- nila v smaragdne praproty in kako sta se njuni jasni podobi zopet dvigali iz njega. Dve solzi sta zamigoteli v ze- nicah mlade žene. Ali kakor da se ju sramuje sama pred seboj, je plaho vzdignila roko in ju je stisnila na robu svojih vek.

«Tukaj prenočimo!»

«Prenočimo?»

«Da! — Tu je možno dobiti prav- čedno prenočišče, in potem vidimo jutri

vzhod solnce. Danes ni pravega občut- ja. Preveč ljudi je tukaj... A rad bi, da se vam 'Morsko oko' priljubi.»

«Ali...»

«Kaj ali? Česa vam manjka? Pu- der imate seboj, in to je glavno.»

Pita ni rekla ničesar; toda tanke nozdri njenega nosa so vse drgetale od hrepenenja, da bi prenočevala pri 'Morskem očesu'.

Tuska se je pomišljala. Neodločno je pogledala Poržickega in je dejala:

«Kaj vem?...» Ali njen usmev je prosil, naj ne odneha.

Takoj je igralec uganil njena misli.

«Ali jaz vem — midva s Pito veva natančno, kaj nama je storiti, ako se vi, gospa, ne morete odločiti. Urno te- čem in naročim dve sobi — zase na drugem koncu hiše...» ker se tako spodobi. Jutri zgodaj zjutraj pošljem

amam kavo v sobi...» z avtom nam- na solnčni vzhod. Pitica pa ostane v postelji, ker bo še jako hladno!»

Skočil je pokoncu, da bi bil skoraj prevrnil mizo s skodelicami za kavo in cveticami, ki jih je Pita prinesla s se- boj. Izginil je v temnih hodnikih ma- lega hotela, iz katerih je prihajal vonj počene teletine, kave ter smeh natak- karie in turistov, ki so hodili sem in tja.

Tuska se je čutila srečno, a je bila hkratu nepopisno žalostna. Z otožnimi pogledi je motrila življenje na verandi in zapoznala turiste, ki so odhajali k 'Morskemu očesu'. Bila je ubita od različnih vtiskov dneva. Pred vsem pa je videla oči Poržickega, ki so bile vro- pot vrte vanjo. Jako prijetna jej je bila misel, da ima pred seboj vso noč za odpočitek in jej ni treba takoj vra- čati.

Na verandi je polagoma zagospodo- vala tišina. Gostje so odhajali... Solnce je že popolnoma zašlo. Zavel je oster hlad. Temna brezmesčna noč ni padala z gor, marveč je bilo videti, da se kakor nasip dviga izza zemlje. Iz mraka so počasno in strahotno vsta- jale gore in so v svoji veličini in ne-

premičnosti vzbujale v Tuski in Piti tesnobo in strah. Zavedli sta se pač prvič v življenju svoje ničevnosti. Tiho in togo sta sedeli, medtem ko so počasi usihale gorske cvetke, ki so jih utrgale njune roke.

XX.

«Puk!... Puk!...»

Zbudila se je Tuska, zbudila Pita.

«Prosim vstanite! Takoj vzhod sol- ce!»

«Dobro... takoj!»

S polnimi rokami, kakor žanjica klasje, je Tuska poravnala svetle lase iz obraza. Vztrepetala je v misli, da se ob vzhajajočem solncu snide s Poržic- kim.

«Še to!» si je mislila — «tudi to si vzamem s seboj v Varšavo kot spomin na izlet.»

Ponoči je sanjala o njem. V ozad- ju gor se jej je prikazal, ves v sre- brnem, luskinastem oklepu. Ko jo je zjutraj zbudil igralčev glas, je mislila, da sanja dalje.

«Mamica,» se je oglasila s tihim gla- som Pita, «ali bi ne bila tako prijazna, in bi vzela še mene s seboj?»

Do tega hipa niso otroci v ulici Wa- recki nikdar izražali svojih želj. Izvrše- valji so samo vlijudno želje svojih star- šev.

Tuska, že oblečena in napudrana, se je okrenila h hčerki, ki je sedela na postelji sredi pokrivačev in plah:

«Ne, — lahko bi se prehladila.»

«Saj se lahko toplo oblečem.»

«Pita... kaj pomenja to?»

Tuska je namrščila obrvi in merila deklico z ostrimi pogledi.

Toda mala se je z energijo uprla tem pogledom.

«Ali jaz hočem iti!...»

Beseda 'hočem' je presenetila Tu- sko. V tistem trenutku pa se je oglasil v veži Poržicki.

«Gospa Tuska!... Solnce ne čaka!»

Tuska je hitro ugasnila luč ter od- šla, potem ko je od zunaj zaklenila vrata.

V veži je srečala Poržickega, ki ga je v temi bolj slutila nego videla. On pa jo je nestrpno prijel za roko. Ko sta se bližala vnanjim vratom, je čutila, da jo boče objeti okoli pasu. A preden se je to zgodilo, je otpala kljuko in jo odprla duri.

Brezbarvna sivina je obkrožala zem- ljo. Tudi vrhovi so se jedva odražali od neba.

«Kje pa je solnce?» je vprašala Tu- ska.

«Čakalo je, da ste blagovolili priti. V par minutah se dvigne zastor. Ka- kor ukazujete!»

Bil je naspan, svež in poln blestečih nad. A vse to je prehajalo tudi na Tu- sko. Oprijel se je in je vzklisknil ve- selo:

«Naprej!»

Tekla sta kakor otroka po kamenit poti navkreber.

«Malo ljudi je tukaj!» je opomnila Tuska.

«Tem bolj!» In čez nekaj časa je nadaljeval:

«Kako dobri ste! Zahvaljujete se vam!»

«Kdo pa?»

«Jaz — režiser in solnce — prima- dona.»

Dospela sta do vrha poti, odkoder je bilo vidno Morsko oko. Zavil jo je skrbno v kožuvinast ovratnik.

«I kako se je to napravila!» je go- voril, «kakor za izprehod po varšav- skem parku. Še prehladi se mi... in zbolji.»

Toliko nežnosti je bilo v njegovem glasu, da je postalo Tuski čudno pri- sru. Tako ni še nihče govoril z njo.

«Ne, ne...» toplo mi je... hvala vam!»

«In spala je dobro?»

«Dobro!»

«In sanjala o meni?»

Rdečica je zalila Tuski obraz.

«No... no?»

«Da!»

«To je krasno! In sedaj k solncu!»

(Dalje prihodnjič.)

Dolniska glavica:

K 20,000.000.—

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica šte. 1.

1478

PODRUŽNICE:

Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Rezervni zakladi:

K 6,500.000.—

Telefoni št. 146, 458

Brzjavke: ESKOMPTNA

TISKOVNA ZADRUGA V LJUBLJANI

Prešernova ulica, nasproti glavne pošte

priporoča svoje publikacije:

Zbirka „Slovenski pisatelji“.

Urednik dr. Ivan Prijatelj.

Josipa Jurčiča zbrani spisi. I. zvezek. Broš. —

II. zvezek. — III. zvezek.

Simona Jenka zbrani spisi. Uredil dr. J. Glonar.

Dr. Iv. Tavčarja zbrani spisi. VI. zvezek. Broš.

Stritarjeva antologija. Uredil dr. I. Prijatelj. Broš.

Levstikovi zbrani spisi. Uredil dr. A. Zigon. —

I. zv. (v tisku).

Izven zbirke:

Fr. Milčinski, Drobiž. Zbirka humoresk. Broš.

Anton Novačan, Veleja. Drama. Broš. in vez.

Damir Feigel, Tik za fronto. Broš. in vez.

Ante Debeljak, Solnce in sence. Pesmi. Broš. in vez.

Fr. Zbašnjik, Pesmi. Broš. in vez.

Cankarjev zbornik. Uredil dr. J. Glonar. Broš.

in vez.

Dr. Iv. Lah, Noč na Hmeljniku.

Simon Jenko, Pesmi. Vez. in broš.

Henr. Ibsen, Gospa z morja, igra v petih dejanjih.

Prevel Voj. Molé.

Branislav Nušič - Govekar, Navaden človek, šala

v treh dejanjih.

Zbirka „Prosveti in zabavi“.

Igo Kaš, Dalmatinske povesti. Broš. in vez.

Jos. Starč, Lisjakova hči. Povest. Broš. in vez.

Dr. H. Dolenc, Izbrani spisi. Broš. in vez.

J. Stritar, Sodnikovi. Broš. in vez.

Zbirka Mladinskih spisov.

Dr. I. Sorli, Čirumurci. Povest s slikami.

Fr. Milčinski, Tolovaj Mataj. II. natis. Broš.

Oika Jova-Gradnik, Pisani oblaki. Vez.

Dr. I. Sorli, Bob in Tedi, dva neugnanca. Broš. in vez.

Oika Jova Zmaj-Gradnik, Kalamandarija. Otroške pesmi. Vez.

I. Waschietova, Pravljice. Z barvanimi slikami. vez.

Zbirka Prevodne knjižnice.

F. M. Dostojevskij, Besl. Roman v treh delih. Broš. v dveh zvezkih, vez. v eni knjigi.

Edmond de Goncourt, Dekle Eliza. Broš. in vez.

Mig. Cervantes, Tri novele. Broš. in vez.

Anatole France, Pingvinski otok. Broš. in vez.

Barbusse, Ogenj. Broš. in vez.

Andrejev, Plat zvona. Broš. in vez.

Strug, Jutri. Broš. in vez.

A. Cehov, Sosedje in druge novele. Broš. in vez.

Sienkiewicz, Z ognjem in mečem. Roman (v snopičih

— dosedaj dva snopiča).

Shakespearjeva dramatična dela.

Prevel Oton Zupančič.

Sen kresne noči. Broš. in vez.

Macbeth. Broš. in vez.

Othello. (V tisku).

„Pota in cilji“.

Zbirka poljudno-znanstvenih spisov.

I. in II. zvezek: A. Melik, Zgodovina Srbov, Hr- vatov in Slovencev. I. del, vez. — II. del, vez.

III. in IV. zvezek: Dr. Fr. Weber, Uvod v filo- zofijo.

VII. — IX. zvezek: Dr. Prijatelj, Predhodniki in idejni utemeljitelji ruskega realizma.

X. zvezek: Stříbrný-Glonar, Simon Gregorčič. Broš. in vez.

XI. in XII. zvezek: Melik, Jugoslavija. II. del. (V tisku).

Zbirka političnih, gospodarskih in socialnih spisov.

Dr. Bogdan Derč, Dojenček. Broš.

St. Sagadin, Naš sadašnji ustavni položaj. Broš.

Leonid Pitamic, Pravo in revolucija. Broš.

Dokumenti o jadranskem vprašanju. Broš.

Alb. Ogris, Borba za jugoslovansko državo. Broš.

VI. Corović, Rasa in vera v srbski prošlosti. Broš.

Fr. Goršič, Socialna zaščita dece in mladine.

Dr. J. Tičar, Boj nalezljivim boleznim.

Razne brošure.

Dr. Fr. Ilešič, Vežbenica hrvatsko-srbskega jezika.

Zakon o volitvi v občinska zastopstva.

Zakon o zavarovanju delavcev.

Zakon o zaščiti delavcev.

Zakon o zaščiti javne varnosti in reda.

Zakon o občni upravi.

Dr. Ig. Rutar, Zbirka vojaških zakonov SHS. Broš.

Fr. Heller, Prigode gospoda Collina. Roman.

Fr. Heller, Blagajna velikega vojvode. Broš. Roman.

Claude Farrère, Gusarji. Roman.

Ljubljanski Zvon. Mesečnik za književnost in pro- sveto.

Dobivajo se vse slovenske knjige. — Vse zbirke se nadaljujejo. Sprejemajo se stalni naročniki na vse publikacije ali samo na posamezne zbirke. Plačuje se lahko tudi v mesečnih obrokih.